

ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Άριστοτέλης, Πολιτικά, Α1.1*8, 1252a1-7· b27-32

Ἐπειδὴ πᾶσαν πόλιν ὀρῶμεν κοινωνίαν τινὰ οὕσαν καὶ πᾶσαν κοινωνίαν ἀγαθοῦ τινος ἔνεκεν συνεστηκυῖαν (τοῦ γὰρ εἶναι δοκοῦντος ἀγαθοῦ χάριν πάντα πράττουσι πάντες), δῆλον ὡς πᾶσαι μὲν ἀγαθοῦ τινος στοχάζονται, μάλιστα δὲ καὶ τοῦ κυριωτάτου πάντων ἢ πασῶν κυριωτάτη καὶ πάσας περιέχουσα τὰς ἄλλας. Αὕτη δ' ἐστὶν ἡ καλουμένη πόλις καὶ ἡ κοινωνία ἢ πολιτική. [...]

Ἡ δ' ἐκ πλείονων κωμῶν κοινωνία τέλειος πόλις, ἥδη πάσης ἔχουσα πέρας τῆς αὐταρκείας ὡς ἔπος εἶπεῖν, γινομένη μὲν τοῦ ζῆν ἔνεκεν, οὕσα δὲ τοῦ εὖ ζῆν. Διὸ πᾶσα πόλις φύσει ἔστιν, εἶπερ καὶ αἱ πρῶται κοινωναί. Τέλος γὰρ αὕτη ἐκείνων, ἡ δὲ φύσις τέλος ἐστίν.

Άριστοτέλης, Πολιτικά, Α1.12, 1253a29-39

Φύσει μὲν οὖν ἡ ὁρμὴ ἐν πᾶσιν ἐπὶ τὴν τοιαύτην κοινωνίαν [: τὴν πόλιν]: ὁ δὲ πρῶτος συστήσας μεγίστων ἀγαθῶν αἴτιος. Ὡσπερ γὰρ καὶ τελεωθεὶς βέλτιστον τῶν ζῶων ἀνθρωπὸς ἐστίν, οὕτω καὶ χωρισθεὶς νόμου καὶ δίκης χερίστον πάντων. Χαλεπωτάτη γὰρ ἀδικία ἔχουσα ὄπλα· ὁ δὲ ἀνθρωπὸς ὄπλα ἔχων φύεται φρονήσει καὶ ἀρετῇ, οἷς ἐπὶ τάναντία ἔστι χρῆσθαι μάλιστα. Διὸ ἀνοσιώτατον καὶ ἀγριώτατον ἄνευ ἀρετῆς, καὶ πρὸς ἀφροδίσια καὶ ἐδωδὴν χερίστον. Ἡ δὲ δικαιοσύνη πολιτικόν· ἡ γὰρ δίκη πολιτικῆς κοινωνίας τάξις ἐστίν, ἡ δὲ δικαιοσύνη τοῦ δικαίου κρίσις.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

A1.

α. Να γράψετε τον αριθμό που αντιστοιχεί σε καθεμιά από τις παρακάτω περιόδους λόγου και δίπλα σε αυτόν τη λέξη «Σωστό», αν είναι σωστή, ή τη λέξη «Λάθος», αν είναι λανθασμένη, με βάση το αρχαίο κείμενο (μονάδες 3) και να τεκμηριώσετε κάθε απάντησή σας γράφοντας τις λέξεις/φράσεις του αρχαίου κειμένου που την επιβεβαιώνουν (μονάδες 3):

1. Κατά τον Αριστοτέλη ὅλοι οι ἄνθρωποι κάνουν τα πάντα για να κατακτήσουν αυτό που θεωρούν αγαθό.
2. Ο Αριστοτέλης ισχυρίζεται ότι ὅλες οι μορφές κοινωνικῆς συμβίωσης αποσκοποῦν στο ἴδιο αγαθό.
3. Κατά τον Αριστοτέλη ὅλες οι μορφές κοινωνικῆς συμβίωσης ἔχουν φυσική προέλευση.

β. Ποια όπλα έχει από τη φύση του ο άνθρωπος, κατά τον Αριστοτέλη, και πώς μπορεί να τα χρησιμοποιήσει; (μονάδες 4)

Μονάδες 10

B1. Ο Αριστοτέλης στο πρώτο απόσπασμα από τα *Πολιτικά* υποστηρίζει μεταξύ άλλων ότι η πόλη ήρθε στην ύπαρξη εκ φύσεως. Στο δεύτερο απόσπασμα αναφέρει: «*ὁ δὲ πρῶτος συστήσας μεγίστων ἀγαθῶν αἴτιος*». Να δείξετε ότι δεν υπάρχει αντίφαση μεταξύ των δύο χωρίων.

Μονάδες 10

B2.

ΠΑΡΑΛΛΗΛΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Σοφοκλῆς, *Οιδίππου τύραννος*, στ. 873-896

Στο δεύτερο στάσιμο (στ. 863-910) της τραγωδίας *Οιδίππου τύραννος* του Σοφοκλή, ο χορός υμνεί την αιώνια αξία των θείων νόμων και προειδοποιεί ότι η υπεροψία και η ασέβεια οδηγούν μοιραία στον όλεθρο.

ΧΟΡΟΣ

Ἵβρις φυτεύει τύραννον. (873)

Ἄν ὅμως σαν τον ποταμό

ἡ ἐπαρση σηκώνει ματαιότητα,

ἂν κατεβάσει φέρνοντας παράκαιρα δεινά

κι ἂν ἀνεβεί στην κορυφή της στέγης,

ἀπότομα γκρεμίζεται στα βάθρα

της ἀνάγκης και με το πόδι στο κενό

παραπατά· το θεό παρακαλώ (880)

να μην πάψει να παλεύει για της πόλης το καλό.

Θεός ἂς εἶναι πάντα ἰσχύς μου και σκέψη μου.

Ἄν κάποιος πράττοντας και λέγοντας

πορεύεται τον υπερόπτη δρόμο,

ὅποιος τη Δίκη δε φοβάται

κι ὅποιος δε σέβεται τα ιερά τεμένη των θεών,

ἂς λάβει μοῖρα δεινή

για την ανόσια χλιδή της έπαρσής του.

Αν κερδίζει παράνομα κέρδη

(890)

κι αν δεν ξορκίζει την ασέβεια

κι αν βεβηλώνει μανιακός τ' ανέγγιχτα,

πώς θα το καυχηθεί πως θα γλιτώσει

την ψυχή απ' των θεών τα βέλη;

Αν είναι να τιμούν ανόσιες πράξεις,

γιατί να σέρνω το χορό στην ιερά πανήγυρη;

Μτφρ. Κ.Χ. Μύρης

Αφού μελετήσετε το παραπάνω απόσπασμα από την τραγωδία του Σοφοκλή *Οιδίππου τύραννος* και το δεύτερο αρχαίο διδαγμένο κείμενο από τα *Πολιτικά* του Αριστοτέλη (*Πολιτικά*, Α1.12, 1253a29-39), να εξηγήσετε για ποιους λόγους ο άνθρωπος μπορεί να οδηγηθεί σε ανήθικες συμπεριφορές και πράξεις.

Μονάδες 10

B3. Να χαρακτηρίσετε τις παρακάτω διατυπώσεις ως **Σωστές (Σ)** ή **Λανθασμένες (Λ)**:

- α. Για την αγωγή του Αλέξανδρου ο Αριστοτέλης χρησιμοποίησε κατά κύριο λόγο τα ομηρικά έπη.
- β. Όταν ο Αριστοτέλης επέστρεψε από τη Μακεδονία στην Αθήνα μετά το 335 π.Χ., συνέχισε να διδάσκει στην Ακαδημία.
- γ. Στο Α' βιβλίο των *Ἠθικῶν Νικομαχείων* ο Αριστοτέλης ασχολείται με τη φύση και το περιεχόμενο της *εὐδαιμονίας*.
- δ. Το *λόγον ἔχον* μέρος της ψυχής σχετίζεται με τις διανοητικές και ηθικές αρετές.
- ε. Στα *Πολιτικά* η πόλις-κράτος είναι μία κοινότητα που την αποτελούν κυβερνώντες και κυβερνώμενοι.

Μονάδες 10

B4. Να βρείτε στο αρχαίο διδαγμένο κείμενο που σας δίνεται μία **ομόρριζη λέξη** για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις της Νέας Ελληνικής: **προϊστάμενος, πρόσχαρος, περιοχή, σύγκληση, επικός.**

Μονάδες 10